

K a r l M a r x

»PÄÄOMAN» ENSIMMÄISEN OSAN
ENSIMMÄISEN SAKSANKIELISEN
LAITOKSEN ALKULAUSE

Teos, jonka ensimmäisen nidoksen nyt esitän yleisölle, on 1859 julkaisemani teoksen »Zur Kritik der politischen Oekonomie» jatkoa*. Syynä siihen, että alun ja jatkon välinen aika on venynyt näin pitkäksi, on ollut monivuotinen sairauteni, joka on kerran toisensa perästä keskeyttänyt työni.

Selostus aikaisemman teokseni sisällyksestä on tämän nidoksen ensimmäisessä luvussa.⁶¹ Sitä ei ole siihen pantu vain yhtenäisyyden ja täydellisyyden takia. Esitystä on parannettu. Mikäli suinkin on käynyt päinsä, on useita aikaisemmin vain viittaillen käsiteltyjä kohtia tässä laajemmin selitetty, kun taas silloin perinpohjin selitettyihin on tässä vain viitattu. Arvo- ja rahateorian historiaa käsittelevät jaksot jäävät nyt luonnollisesti pois. Edellisen teoksen lukija löytää kuitenkin ensimmäisen luvun alaviitoissa uusia lähteitä mainittujen teorioiden historiaan.

Alku aina hankalaa, se pitää paikkansa kaikessa tieteessä. Ensimmäisen luvun ymmärtäminen, etenkin sen jakson, joka sisältää tavaran erittelyn, tuottaa sen tähden eniten vaikeuksia. Mitä muutoin tulee arvon substanssin ja arvon suuruuden erittelyyn, olen laatinut sen niin yleistajuiseksi kuin mahdollista.** Arvomuoto,

* Ks. tätä osaa, s. 5—185. *Toim.*

** Tämä tuntui sitä tarpeellisemmalta, kun F. Lassallen Schulze-Delitzschia vastaan kohdistaman teoksen sekin osasto, jossa hän sanoo esittävänsä tätä aihetta kehittävästä tutkielmasta »henkisen ytimen», sisältää huomattavia väärinkäsityksiä⁶². Sivumennen sanoen, kun F. Lassalle on melkein sanasta sanaan, aina laatimaani oppisanastoon saakka lainannut minun teoksistani kaikki taloustieteellisten teostensa yleiset teoreettiset väitteet, esimerkiksi teesit

jonka valmiina asuna on rahamuoto, on hyvin vähän sisältävä ja yksinkertainen. Kuitenkin ihmisjärki on turhaan koettanut päästä sen perille jo yli 2000 vuotta, vaikka toiselta puolen paljon sisältörikkaampien ja monimutkaisempien muotojen erittely on ainakin lähimain onnistunut. Minkä tähden? Sen tähden, että valmiin kappaleen tutkiminen on helpompaa kuin kappaleen solun. Taloudellisia muotoja eriteltäessä ei sitä paitsi voida käyttää mikroskooppia eikä kemiallisia reagensseja. Abstraktiokyvyn täytyy korvata ne molemmat. Mutta työn tuotteen tavaramuoto eli tavaran arvomuoto on porvarillisen yhteiskunnan taloudellinen solumuoto. Asiaa tuntemattomasta näyttää sen erittely olevan pelkkää hiusten halkomista. Todellisuudessa siinä onkin kysymyksessä hiusten halkominen, mutta vain samassa merkityksessä kuin mikroskooppisessa anatomiasa.

Jollei oteta lukuun arvomuotoa käsittelevää jaksoa, ei tätä kirjaa voida syyttää vaikeatajuisuudesta. Näin sanoessani edellytän tietysti lukijoita, jotka tahtovat oppia jotain uutta ja siis myöskin itse ajatella.

Fyysikko tekee havaintoja luonnonilmiöistä joko siellä, missä ne esiintyvät selvimmässä muodossa ja vapaimpina häiritsevistä vaikuttimista, tahi hän tekee, mikäli se on mahdollista, kokeita oloissa, jotka takaavat prosessille puhtaan kehityskulun. Minun tutkimusaiheenani tässä teoksessa on kapitalistinen tuotantotapa ja sitä vastaavat tuotanto- ja vaihtosuhteet. Sen klassisena kotimaana on näihin saakka ollut Englanti. Siinä syy, miksi valaisen pääasiassa Englannin oloilla teoreettista esitystäni. Mutta jos saksalainen lukija kohauttaisi fari-sealaisesti olkapäitään englantilaisten teollisuus- ja maanviljelystyöläisten oloille tai optimistisena rauhoittaisi

pääoman historiallisesta luonteesta, tuotantosuhteiden ja tuotantotavan keskinäisestä yhteydestä ym. ym. ja tehnyt sen lähdeä ilmoittamatta, niin propagandanäkökohdat ovat kai olleet syynä tähän menettelyyn. En tietysti puhu siitä, miten hän ne yksityiskohdissaan esittää ja niitä käyttää, sillä sen kanssa minulla ei ole mitään tekemistä.

itseään sillä, etteivät asiat Saksassa toki ole läheskään niin hullusti, niin minun täytyy huudahtaa hänelle: De te fabula narratur! [Sinustapa sadussa kerrotaankin!]*

Kysymys ei ole niiden yhteiskunnallisten vastakohtaisuuksien ylemmästä tahi alemmasta kehitysasteesta, jotka johtuvat kapitalistisen tuotannon luonnonlaeista. Kysymys on itse näistä laeista, näistä rautaisella välttämättömyydellä vaikuttavista ja toteutuvista tendensseistä. Maa, jonka teollisuus on korkeammalle kehittynyt, näyttää vähemmän kehittyneelle maalle vain sen oman tulevaisuuden kuvan.

Mutta lukuunottamatta tätä, ovat meillä olot niissä paikoin, missä kapitalistinen tuotanto on täysin kotiutunut, esimerkiksi varsinaisissa tehtaissa, paljon huonommat kuin Englannissa, koska meillä ei ole mitään tehdaslakeja vastapainona. Kaikissa muissa suhteissa meitä, samoin kuin koko Länsi-Euroopan mannermaavaltioita, ei vaivaa ainoastaan kapitalistisen tuotannon kehitys, vaan myös sen kehityksen puute. Uudenajan epäkohtien ohella rasittaa meitä koko joukko perittyjä epäkohtia, jotka johtuvat vanhanaikaisten, aikansa eläneiden tuotantotapojen säilymisestä ja niiden mukana kulkevista, nykyaikaan soveltumattomista yhteiskunta- ja valtiosuhteista. Me emme kärsi ainoastaan elävistä, vaan myös kuolleista. Le mort saisit le vif! [Kuollut vie elävänkin mukanaan!]

Verrattuna englantilaiseen on Saksan ja muiden Länsi-Euroopan mannermaavaltioiden yhteiskunnallinen tilasto vallan kurja. Kuitenkin se nostaa juuri sen verran verhoa, että se antaa aavistuksen sen takana väijyvistä meduusanpäädästä. Me kauhistuisimme omia olojamme, jos meidän hallituksemme ja parlamenttimme asettaisivat, niin kuin Englannissa tehdään, aika ajoittain komiteoita tutkimaan taloudellisia oloja, jos nämä komiteat varustettaisiin samoilla valtuuksilla totuuden selville saamiseksi kuin Englannissa, jos onnistuttaisiin

* — Mutato nomine de te fabula narratur (Kun nimesi vain muutetaan, niin sinustapa sadussa kerrotaankin). *Horatius*. Satiireja, 1. kirja, ensimmäinen satiiri. *Totm.*

tätä varten saamaan yhtä asiantuntevia, puolueettomia ja arkailemattomia miehiä kuin ovat Englannin ammattientarkastajat, sen »Public Health»- (yleisiä terveys-) kertomuksia laativat lääkärit, sen tutkimuskomissaarit, joiden tehtävänä on tutkia naisten ja lasten riistoa, asunto- ja ravinto-oloja ym. Perseus käytti pilviviittaa hirviötä hätyyttääkseen. Me vedämme pilviviitan korviemme ja silmiemme yli voidaksemme salata itseltämme hirviöiden olemassaolon.

Ei pidä pettää itseään tässä suhteessa. Samoin kuin Amerikan 1700-luvun vapaussota⁶³ soitti hälytyskelloja Euroopan keskiluokalle, samoin tekee Amerikan 1800-luvun sisällissota⁶⁴ Euroopan työväenluokalle. Englannissa on kumousprosessi kouraantuntuva. Tiettyyn kohtaan päästyään sen täytyy ulottaa vaikutuksensa mannermaahan. Siellä se tulee esiintymään joko räikeämmässä tai lievemässä muodossa aina työväenluokan kehitystason mukaan. Puhumattakaan siis korkeammista vaikuttimista nykyisiä vallassaolevia luokkia pakottaa jo heidän oma etunsa poistamaan kaikki ne lain valvottavissa olevat esteet, jotka ehkäisevät työväenluokan kehitystä. Mm. sen tähden olen tässä nidoksessa kiinnittänyt niin suurta huomiota Englannin tehdaslainsäädännön historiaan, sisällykseen ja tuloksiin. Toisen kansan pitää ottaa oppia toiselta ja se voi sen tehdä. Vaikkapa yhteiskunta olisi-kin päässyt liikkeensä luonnonlain jäljille — tämän teoksen lopputarkoituksena onkin paljastaa nyky-yhteiskunnan liikkeen taloudellinen laki — se ei voi hypätä yli luonnollisten kehityskausiensa eikä tehdä niitä olemattomiksi. Mutta se voi lyhentää ja lievittää niiden synnytystuskia.

Mahdollisten väärinkäsitysten välttämiseksi sananen. En kuvaile suinkaan ruusunhohtoisin värein kapitalisteja ja maanomistajia. Tässä on kuitenkin kysymys henkilöistä vain sikäli kuin he ovat taloudellisten kategorioiden henkilöitymiä, tiettyjen luokkasuhteiden ja etujen edustajia. Käsitän taloudellisen yhteiskuntamuodostuman kehityksen luonnonhistorialliseksi prosessiksi ja sen tähden minun kannaltani, vähemmän kuin miltään muulta kannalta, voidaan tehdä yksityinen henkilö vastuunalaiseksi olosuhteista, joiden luomuksena hän yhteiskunnal-

lisesti pysyy, niin paljon kuin hän yksityishenkilönä voikin kohota niiden yläpuolelle.

Kansantaloustieteen alalla ei vapaa tieteellinen tutkimus kohtaa tiellään ainoastaan sitä vihollista, mikä sillä on vastassaan kaikilla muilla aloilla. Sen käsiteltävänä olevan aineen erikoinen luonne vetää vastustajaksi taistelukentälle ihmisrinnan kiihkeimmät, pikkumaisimmat ja vihaisimmat intohimot, yksityisedun raivottaret. Esimerkiksi Englannin korkea anglikaaninen kirkko⁶⁵ antaa mieluummin anteeksi hyökkäyksen 38:aa uskonkappaleitaan vastaan 39:stä kuin rahatulojensa $\frac{1}{39}$ vastaan. Nykyisin on itse jumalankieltäminenkin culpa levis [lievä rikkomus] verrattuna perinnäisten omaisuussuhteiden arvosteluun. Kuitenkin on tässäkin ilmeistä edistystä havaittavissa. Viittaa esimerkiksi joku viikko sitten julkaistuun Siniseen kirjaan: »Correspondence with Her Majesty's Missions Abroad, regarding Industrial Questions and Trades Unions». ⁶⁶ Englannin kruunun ulkomaiset edustajat lausuvat tässä kuivin sanoin, että Saksassa, Ranskassa, lyhyesti sanoen kaikissa Euroopan mannermaan sivistysvaltioissa, pääoman ja työn välisten suhteiden muuttuminen on yhtä tuntuva ja yhtä välttämätöntä kuin Englannissakin. Atlantin valtameren toisella puolen Pohjois-Amerikan Yhdysvaltojen varapresidentti, herra Wade lausui samanaikaisesti julkisessa kokouksessa, että orjuuden poistamisen jälkeen tulee päiväjärjestykseen pääoma- ja maaomistussuhteiden muuttaminen. Nämä ovat ajanmerkkejä, joita eivät purpuraviitat eivätkä mustat kaavut voi peittää. Ne eivät merkitse sitä, että ihmeitä tapahtuisi huomispäivänä. Ne vain osoittavat, kuinka vallassa olevien luokkienkin mielessä alkaa sarastaa aavistus, ettei nykyaikainen yhteiskunta olekaan mikään kiinteä kide, vaan muutostuokkyinen ja alati muutosprosessissa oleva elimistö.

Tämän teoksen toinen nidos tulee käsittelemään pääoman kiertokulkua (II kirja) ja kokonaisprosessin muodostumia (III kirja), kolmas loppunidos (IV kirja) teorian historiaa.

Kaikkalainen tieteellinen arvostelu on minulle tervetullut. Ns. yleiselle mielipiteelle en ole koskaan tehnyt

myönnytyksiä ja sen ennakkoluulojen suhteen olen samalla kannalla kuin suuri florensilainen mielilauseessaan:

Segui il tuo corso, e lascia dir le genti!*

Lontoossa 25. heinäkuuta 1867

Karl Marx

*Julkaistu ensi herran kirjassa: K. Marx.
Das Kapital. Kritik der politischen
Oekonomie. Erster Band. Hamburg 1867*

*Valitut teokset
kolmessa osassa,
2. osa, s. 74—77*

* — Kulje omaa tietäsi ja anna ihmisten puhua! *Dante*. Jumalainen näytelmä, Kiirastuli, V laulu (muunneltuna). *Toim.*